

ΕΥΤΕΡ ΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ME

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλ. Ζ'. *** 'Εκδίδεται δις τοῦ μηνός. *** 'Ερ' Ἀθήναις τὴν 1 Δεκεμβρίου 1847. *** Τόμ. Α'

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΟΥ ΟΥΕΚΦΙΛΔ. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἦμην ἀνέκαθεν τῆς ιδέας ὅτι ὁ τίμιος ἄνθρωπος, ὅστις ὑπανδρεύεται καὶ ἀνατρέφει πολυάριθμον οἰκογένειαν, εἶναι πολὺ πλεόν ὠφέλιμος εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀπὸ ἐκείνου ὁ ὁποῖος ζῇ ἄγαμος, καὶ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ὁμιλῇ μόνον περὶ πληθυσμοῦ. Μόλις λοιπὸν εἶχε παρέλθει ἓν ἔτος ἀπὸ ἐξαιρετονηθῆναι ἱερέως, καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτομαι σπουδαίως περὶ γάμου· ἀλλ' ἡ ἐκλογή μου τότε μόνον ἔπεσεν εἰς τὴν σύζυγόν μου, ὅταν εἶδα ὅτι κατεσκεύασε τὴν νυμφικὴν τῆς ἐσθῆτα ἀπὸ ὑφασμα ὅχι ἐπιδεικτικὸν καὶ λαμπρὸν, ἀλλὰ στερεὸν καὶ διαρκές. Χρεωστῶ νὰ εἰπῶ δικαιοσύνης χάριν, ὅτι ἦτον ἀξιολόγου φυσικοῦ ὥς δὲ πρὸς τὴν ἀνατροφὴν τῆς, ὀλίγαι γυναῖκες ἀνατρεφῆσαι εἰς τὴν ἐξοχήν, ἐγνώριζον κάτι τι πλείονον ἀπὸ αὐτὴν. Ἀνεγίνωσκε κάθε Ἀγγλικὸν βιβλίον χωρὶς νὰ πολυσυλλαβίζῃ καὶ ὅσον διὰ γλυκύματα, καρυκεύματα καὶ μαγείρευμα, κανεῖς δὲν τὴν ὑπερέβαιναν. Ἐκαστὸν προσέτι ὅτι ἦτον ἀρίστη οἰκονόμος· ἀλλὰ μὲ ὅλας τῆς τὰς εὐφρεῖς οἰκονομίας, δὲν παρέτήρησά ποτε νὰ ἐγείναμεν πλεόν πλούσιοι.

Ὡς τόσον, ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη μας ἦτον ἐνθῆρος, καὶ ἠῤῥανεν ὅσον ἐπροχωροῦμεν εἰς τὴν ἡλικίαν. Εἶναι ἀληθές ὅτι δὲν εἶχομεν κανένα λόγον νὰ εἰμεθα δυσαρεστημένοι μὲ τὸν κόσμον ἢ μετὰς μας. Ἐκατοικῶμεν ὠραίαν οἰκίαν, εἰς ἀξιόλογον τοποθεσίαν, καὶ ἐς γειτονίαν πολλὰ εὐάρεστον. Ἐδαπανῶμεν τὸν καιρὸν μας εἰς διασκεδάσεις ἡθικὰς καὶ ἀγρονομικὰς, εἰς ἐτίκτεψιν τῶν πλουσίων γειτόνων μας, καὶ εἰς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν. Δὲν ἐφοβούμεθα ἐπαναστάσεις, οὔτε εἶχομεν κόπους νὰ ὑποφέρωμεν. Ὅλα μας τὰ συμβάντα συνέβαινον ἐντὸς τοῦ κοινῶνός μας, καὶ αἱ διεξοδικώτεραι μετοικεσίαι μας ἐγίνοντο ἀπὸ τὴν κυανὴν εἰς τὴν μέλαινα κλίνην.

Ἐπειδὴ ἔκατοικῶμεν παρὰ τὴν λεωφόρον, οἱ δοιοῖροι καὶ οἱ ξένοι μᾶς ἐπεσκέπτοντο συνεχῶς, διὰ νὰ γυθῶσι τὸ ἐκ φραγκοσταφύλων κρασίον μας, διὰ

τὸ ὁποῖον ἡμεθεα ἐξακουσμένοι· χρεωστῶ δὲ νὰ ὁμολογήσω μὲ ὅλην τὴν εὐλικρίνειαν φιλαλήθους ἱστορικοῦ, ὅτι κανεῖς ἐξ ὧσιν ἐφιλοξενήσαμεν δὲν τὸ ἐκατηγόρησε πώποτε. Καὶ οἱ ἐξάδελφοί μας αὐτοὶ τοῦ τεσσαρακοστοῦ βαθμοῦ ἐνθυμοῦντο τὴν συγγενειάν των, χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὸ γενεαλογικὸν των βιβλίον, καὶ ἤρχοντο συχνότατα νὰ μᾶς ἰδοῦν. Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ συγγενικαὶ ἀξιώσεις πολλῶν ἐξ αὐτῶν, δὲν ἦσαν πρόξενον μεγάλης τιμῆς εἰς ἡμᾶς, διότι μετὰς των εὐρίσκοντο καὶ τυφλοὶ, καὶ χῶλοι, καὶ ἀνᾶπροι ἢ σύζυγός μου μ' ὅλα ταῦτα ἐπέμενε πάντοτε ὅτι, ἐπειδὴ εἶχον τὴν αὐτὴν σάρκα καὶ τὸ αἷμα, ἔπρεπε νὰ κάθηνται εἰς τὴν ἰδίαν τράπεζαν μὲ ἡμᾶς. Εἰς τρόπον ὥστε, ἐὰν οἱ φίλοι μας δὲν ἦσαν ἐκ τῶν πλουσιωτέρων, ἦσαν ἐν γένει ἐκ τῶν πλεόν εὐτυχῶν διότι, καθὼς παρατηροῦμεν εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μας, ὅσον πτωχότερος εἶναι ὁ φιλοξενούμενος, τόσῳ μᾶλλον εὐχαριστεῖται ὅταν τὸν καλοδέχωνται· καὶ καθὼς πολλοὶ ἄνθρωποι περιεργάζονται μὲ ἔκστασιν τὰ ποικίλα χρώματα τῶν ἀνθέων, ἢ τὰς πτέρυγας τῆς χρυσαλίδος, παρομοίως καὶ ἐγὼ ἡμην ἐκ φύσεως θαυμαστῆς τῶν παιδῶν προσώπων· ἀλλ' ἐὰν τις εὐρίσκετο μετὰς τῶν συγγενῶν μας ἔχων χαρακτῆρα ὅχι τόσον καλὸν, ἢ τις ἄλλος ἐκλήρως ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ ὁποῖου ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν, εἶχον πάντοτε τὴν φροντίδα, ὅποταν ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ, νὰ τὸν δανείσω κανένα ἐπανωφόριον, ἢ καὶ ζευγάριον ὑποδημάτων, καὶ ἐνίοτε κανένα ἵππον μετρίας ἀξίας· ὁμολογῶ δὲ μὲ εὐχαρίστησιν, ὅτι ποτὲ κανεῖς δὲν ἐπέστρεψε διὰ νὰ μὲ ἀποδώσῃ τὰ δανεικά. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ οἰκία μᾶς ἐπαστρεῦετο ἀπὸ ὅσους δὲν ἐνοστιμεύομεθα ποτὲ ὅμως δὲν ἠκούσθη ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ Οὐεκφίλδ ἐκλίσσε τὴν θύραν τῆς εἰς τινὰ ὁδοπόρον ἢ πτωχὸν συγγενῇ.

Ἡ ζωὴ μας λοιπὸν ὑπῆρχε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εὐφρασετάτη ἐπὶ πολλὰ ἔτη· ἐδοκιμάζομεν ὅμως ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν καὶ μικρά τινα δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα στέλλει συνήθως ἡ θεία πρόνοια διὰ νὰ καθιστᾷ πολυτιμωτέραν τὴν ἀξίαν τῶν χαρισμάτων τῆς· ὁ κῆπός μου ἐλεηλατεῖτο συχνάκις ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου, καὶ οἱ πλῆκοντες τῆς γυναικὸς μου, ἐγλύχαινον ἐνίοτε τὰ στήματα τῶν γάτων καὶ τῶν παιδιῶν· ὁ προ-

εσῶς τοῦ χωρίου ἀπεκοιμᾶτο ἴσια ἴσια ὅταν ἐπρόφερα ἐν τοῦ ἁμῶνος τὰς παθητικώτερας περιόδους τοῦ λόγου μου, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἡ ἀρχόντισσά του δὲν ἀταπεκρίνεται εἰς τοὺς χαιρετισμούς τοῦ γυναικός μου μὲ ὅσην ἐπέπεε φιλοσφοδρῶν. Μ' ἔλα ταῦτα ἐλθσμονοῦμεν ἐντὸς ὀλίγου τὰ συμβεβηκότα αὐτά, καὶ μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἐθαυμάζομεν καὶ ἡμεῖς διαπὶ νὰ συγγισθῶμεν διὰ τοιαῦτα πράγματα.

Τὰ τέκνα μου, γεννήματα ἐγκρατείας, ἀνατραφέντα μὲ σκληραγωγίαν, ἦσαν καλοκαμωμένα καὶ ὑγιεινὰ οἱ υἱοί μου εὐρωστοὶ καὶ δραστήριοι, καὶ αἱ θυγατέρες ὠραῖαι καὶ ἀνθηραί. Ὅσακις εὐρίσκόμην εἰς τὸ μέσον αὐτῶν καὶ ἐσυλλογίζομην ὅτι θὰ ἦσαν ἢ βακτηρία τῶν γηραιῶν μου, ἥρχετο πάντοτε εἰς ἐνθούμησίν μου ἡ περιήγητος ἱστορία τοῦ κόμητος ὀνσβεργ, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἐταξίδευεν εἰς τὴν Γερμανίαν Ἐρρίκος ὁ Β', ἐνθ' οἱ ἄλλοι Αὐλικοί ἤρχοντο ἱρόντες θησαυροὺς, αὐτὸς ἔφερε τὰ τριάντα δῶμα ἑκείνου, καὶ τὰ ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν βασιλεῖα του, τὴν πολυτιμωτέραν του προσφοράν. Ὁμοίως καὶ ἐγὼ, ἂν καὶ εἶχον μόνον ἕξ, τὰ ἐνόμιζον ὡς τὸσον ὡς σπάνιον δῶρον πρὸς τὴν πατρίδα μου, καὶ τὴν ἐθεώρουν χραιοσυλειῖτά μου. Ὁ πρωτότοκός μου Γεώργιος εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ του, ὁ ὁποῖος μᾶς ἄφησε δέκα χιλιάδων λιρῶν κληρονομίαν· τὸ δεύτερον τέκνον ἦτον κόρη, καὶ ἐσκόπευον νὰ τὴν ὀνομάσω Γρισέλην, ἵδως ὀνομάζετο καὶ ἡ θεία της· ἀλλ' ἡ συμβία μου, ἡ ὁποία ἐν καιρῷ τῆς ἐγγυμοσύνης της ἀνεγίνωκε μυθιστορίας, ἐπέμεινε νὰ ὀνομασθῇ Ὀλιβία. Πρὶν τελευτήσῃ τὸ ἔτος ἀπεκτίσκαμεν καὶ ἄλλην κόρην, καὶ αὐτὴν τὴν φορὰν ἤμην ἀποφασισμένος νὰ τὴν δώσω τὸ ὄνομα τῆς Γρισέλης· ἀλλ' ἐπειδὴ κατέβη ἡ ἰδέα εἰς μίαν πλουσίαν συγγενὴ μας νὰ τὴν βαπτίσῃ, ἠθέλησε νὰ τὴν ὀνομάσῃ Σοφίαν· ὥστε μεταξὺ τῶν ὀνομάτων τῆς οἰκογενείας μου ὑπῆρχον καὶ δύο μυθιστορικά· ἐγὼ ὅμως διαμαρτύρομαι ἐπισήμως, ὅτι δὲν ἀνεκατόνην διόλου εἰς αὐτά· ὁ Μωϋσῆς μου ἐγεννήθη μετέπειτα, καὶ μετὰ δώδεκα ἔτη, ἀπεκτίσκαμεν ἄλλους δύο υἱούς.

Εἶναι περιττὸν βεβαίως νὰ ἀρνηθῶ πόσον ἐπέτουν ἀπὸ τὴν χαράν μου, ὅταν ἔβλεπον τὸν ἑαυτόν μου περικυκλωμένον ἀπὸ τὰ τέκνα μου· ἀλλ' ἡ ὑπερῆρα νεία καὶ ἡ εὐχαρίστησις τῆς γυναικός μου, ὑπερέβαινον τὰς ἐδικάς μου. Ὅταν τις ἐξ ὧν μᾶς ἐπεσκέπτοντο ἔλεγε· «τὴ ἀληθεία, Κυρία Πριμρόζα, τὰ παῖδιά σου εἶναι τὰ ὠραιότερα τοῦ χωρίου,» — «Ἄ! καλὲ μου γέιτων, ἀπεκρίνεται, εἶναι ὅπως τὰ ἔκαμεν ὁ Θεός, ἀρκετὰ ὠραῖα, δὲν εἶναι ἀρκετὰ καλὰ, διότι ὠραῖος εἶναι ὁποῖος κάμει ἔργα ὠραῖα.» Μετὰ τὴν ἀπόκρισιν αὐτὴν διέταττε τὰς θυγατέρας της νὰ ἀνυψώσουν τὰς κεφαλὰς των· ἂς ὁμολογήσω δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι ἦσαν τῶνδ' ὀλίγα ὠραῖα. Τὸ ἐξωτερικὸν μόνον εἶναι πρᾶγμα τόσον ἐπουσιῶδες δι' ἐμὲ, ὥστε μόλις θὰ ὠμίλουν περὶ αὐτοῦ, ἐὰν δὲν ἦτον γενικὸν ἀντικείμενον τῶν συναναστροφῶν τοῦ χωρίου μας. Ἡ Ὀλιβία, δεκαοκταετής ἦδη, εἶχε τὴν ἀπαράμιλλον ἐκείνην ὠραιότητα, μὲ τὴν ὁποίαν ζωγραφίζον συνήθως τὴν Ἡθὴν ἡ ἐκφρασις τοῦ προσώπου της ἦτον ἱλαρὰ, ζωηρὰ, καὶ ἀξιοπρεπής. Ἐξ ἐναντίας ἡ φυσιογνωμία τῆς Σοφίας δὲν ἔκαμε μὲν κατὰ πρῶτον πολλὴν ἐντύπωσιν, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον βεβαιώτερον· διότι ἦτον γλυκεῖα, σεμνὴ καὶ ἐλκυστικὴ. Ἡ Ὀλιβία ἐθιρίαμβεσε κατὰ πρῶτην προσβολὴν, ἡ δὲ Σοφία δι' ἐπανειλημμένους ἄλλ' ἐπιτυχῶν προσπάθειων.

Ὁ χαρακτήρ τῶν γυναικῶν ἔχει συνήθως πολλὴν ἀναλογίαν μὲ τὴν φυσιογνωμίαν των· τὸ ἐπαρτήρησα τοῦλάχιστον εἰς τὰς θυγατέρας μου. Ἡ Ὀλιβία ἡγά-

πα νὰ ἔχῃ πολλοὺς λάτρεις, ἡ δὲ Σοφία ἕνα καὶ σταθερόν· τῆς πρώτης ἡ ἐπιθυμία νὰ ἀρέσῃ ἦτον τόσον μεγάλη, ὥστε κατὴντα πολλὰκις εἰς ἐπιτήδευσιν, ἡ δευτέρα ἐκρυπτε συχνὰ τὴν ὑπεροχὴν της, φοβουμένη μὴ διαρρησθῇ κανένα. Ἡ μία μὲ ἐδιασκέδαζε μὲ τὴν ζωηρότητά της ὅσακις ἤμην εὐθυμος, ἡ ἄλλη μὲ τὸν ὀρθόν της νοῦν, εἰς τὰς στιγμὰς τῆς ἀθυρίας μου. Ἀλλὰ κανὲν ἀπὸ αὐτὰ των τὰ ἰδιώματα δὲν ἐθάρυνεν εἰς τὴν ὑπερβολὴν, μάλιστα τὰς εἶδα πολλὰκις νὰ ἀλλάξωσι χαρακτήρα ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Ἐν πένθιμον φόρεμα ἦτον ἀρκετὸν νὰ μεταμορφώτῃ τὴν ἐρωτολόπτειν μου εἰς σοβαρὰν, καὶ ὀλίγαι τινὲς ταινίαι ἐπηρῆζαν τὴν φυσικὴν ζωηρότητα τῆς νεωτέρας της ἀδελφῆς. Ὁ πρωτότοκός μου Γεώργιος ὁ ὁποῖος ἐμελλε νὰ ἐναγκαλισθῇ ἐπιστημονικῶν τι ἐπάγγελμα, ἐσπούδασεν εἰς Ὁξφόρδ· ὁ δεύτερός μου ὁ Μωϋσῆς, τὸν ὁποῖον ἐπροσδιώριζον διὰ τὸ ἐμπόριον, ἐλάμβανεν ἕν εἶδος μικτῆς ἀγωγῆς εἰς τὴν οἰκίαν μου. Νομίζω περιττὸν νὰ περιγράψω τὸν χαρακτήρα τῶν νεωτέρων τέκνων μου, διότι δὲν ἐγνωρίζον ἀκέρη τὸν κόσμον. Εἰς ἕνα λόγον, ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας εἶχον κοινὸν τὸ ἥθος, ἡ μᾶλλον ἦσαν τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος, ἐπίσης γενναῖοι, εὐπιστοὶ, ἀπλοῖκοι, καὶ ἀδολοεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τὰ κοσμικὰ συμφέροντα τῆς οἰκογενείας μου διεχειρίζοντο κυρίως ἀπὸ τὴν γυναῖκά μου, τὰ δὲ πνευματικὰ διευθύνοντο ἐξ ὀλοκληροῦ ἀπὸ ἐμέ. Τὰ εἰσοδήματα τῆς ἐφημερίας μου συνίσταντο εἰς τριάντα πέντε λίρας κατ' ἔτος, καὶ τὰ παρήντα πρὸς ὄφελος τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν χηρῶν τοῦ κλήρου τῆς ἐνορίας μου· διότι, ἔχων ἰδίαν κατάστασιν, δὲν μ' ἐμελλε διόλου περὶ τῶν τυχηρῶν, μάλιστα ἡσθανέμην κρυφίαν τινα εὐχαρίστησιν ἐκπληρῶν τὰ χρέη μου ἄνευ σὺδεμιᾶς ἀμειβῆς. Ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσω καλῶς καὶ ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς ἐνορίτας μου, δὲν προσέλαβον ὑποσημέριον· ἐπρότρεπον τοὺς ἐγγάμους εἰς τὴν ἐγκράτειαν, καὶ τοὺς ἀγάμους εἰς τὴν ὑπανδρείαν· εἰς τὸ πᾶν ὥστε ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐλέγετο κοινῶς ὡς παροιμία, ὅτι τρία πράγματα ἔλειπον παραδόξως εἰς Οὐκεφίλδ· πρῶτον Ἐφημέριος ὑπερήφανος, δεύτερον νεοὶ χωρὶς γυναικας, καὶ τρίτον καπηλεῖα μὲ ἀγοραστάς.

Ὁ γάμος ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν τὸ ἀγαπητότερόν μου θέμα, καὶ ἔγραψα πολλὰς ὁμιλίας διὰ νὰ ἀποδείξω τὰ πλεονεκτήματά του· ἀλλὰ πλησίον αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ ἰδιαίτερόν τι δόγμα, τὸ ὁποῖον ὑπερασπιζόμεν μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις. Αἰσχουρίζομην ὁμολογεῖν τὸν Οὐίττων, ὅτι εἶναι παράνομον νὰ συνέρχων καὶ εἰς δεύτερον γάμον οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, μετὰ τὸν θάνατον τῆς πρώτης γυναικός· ἡ δὲ νὰ ἐξηγηθῶ καθαρώτερον, ἐκαυχώμην· ὅτι ἡμῶν ἐνθερμος ὑπερασπιστὴς τῆς μονογαμίας.

Εἶχον μελετήσει ἐκ νεότητός μου τὰ σημαντικὰ αὐτὸ ζήτημα, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐγρέθησαν τόσα καὶ τόσα πολύτομα συγγράμματα. Ἐδουλοῦμαι μάλιστα καὶ ἐγὼ πραγματείας τινὰς ἐπ' αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι, ἐπειδὴ δὲν ἐπωλήθησαν πώποτε, ἐπαρτηροῦμαι πιστεύων ὅτι ἀνεγινώσκοντο μόνον ἀπὸ τῶν μικρῶν ἀριθμῶν τῶν ἐκλεκτῶν. Φίλοι μου τινὲς ὀνόμαζον τὴν ἐνασχόλησίν μου ταύτην ἀδυναμίαν· ἀλλ' οἱμοί! κανεὶς δὲν εἶχε σπουδάζει τόσον ὡς ἐγὼ, τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἀντικείμενον μακρὰς καὶ βαθείας μελέτης. Ὅσοι πλέον τὸ ἐξέταζον, τόσοι μὲ ἐφάνητο σπου-

δαιότερον. Ἀναπτύσσων τὰς ἀρχάς μου, ἄφησα κατό-
πιν μου καὶ αὐτὸν τὸν Οὐδίστων· καὶ καθὼς ἐκεῖνος ἐ-
χάραξεν ἐπὶ τοῦ μνήματος τῆς συζύγου του, « ἐνταῦ-
θα καίται ἡ μόνη σύζυγος τοῦ Οὐδύλλιαμ. Οὐδίστων, »
ἀπαρραλλάκτους καὶ ἐγὼ ἔγραψα παρόμοιον ἐπιτάφιον
διὰ τὴν γυναῖκά μου, μ' ὅλον ὅτι ἐξ ἁκόμῃ, διὰ τοῦ
ὁποίου ἐγκωμίαζον τὴν φρόνησίν της, τὴν οἰκονομίαν
της καὶ τὴν ὑπακοήν της μέχρι θανάτου· ἀντιγρά-
ψας δὲ καθαρῶς καὶ περιστολίτας αὐτὸ, τὸ ἔβαλον
ἐπὶ τῆς ἐστίας, ὅπου ἐχρησίμευεν εἰς πολλοὺς ὡρε-
λιμωτάτους σκοπούς· διότι, ἐνῷ ἐδίδασκεν εἰς τὴν γυ-
ναῖκά μου τὰ χρέη της πρὸς ἐμὲ, τὴν ἐδεδάκιονε συγ-
χρόνως περὶ τῆς πίστεώς μου πρὸς αὐτήν· ἐξύπνα
τὴν ἐπιθυμίαν της πρὸς ἀπόκτησιν καλῆς ὑπολήψεως,
καὶ ἔφερεν ἀδιακόπως εἰς τὸν νοῦν της τὸν θάνατον.

Ὁ πρωτότοκός μου υἱὸς ἀκούων με νὰ ἐξυμνῶ τό-
σον συνεχῶς τὸν γάμον, παρεκινήθη, φαίνεται, ἅμα ἐκ-
θῆκεν ἀπὸ τὸ γυμνάσιον, νὰ δειξῇ ἐρωτικὴν διάθεσιν
πρὸς τὴν θυγατέρα γνωστοῦ τινος κληρικοῦ ἐκ τῶν
γειτόνων μας, ἔχοντος καὶ ἱκανὴν κατάστασιν διὰ
νὰ τὴν καλοπροικίσῃ· ἀλλ' ἡ προίκα ἦτον τὸ μι-
κρότερον πλεονέκτημά της· τὴν Κυρίαν Ἀραβέλλαν
Οὐδύλλωτ, ὅλος ὁ κόσμος ἐθαύμαζεν ὡς ἐντελὴς ὡ-
ραίαν, ἐκτὸς τῶν δύο θυγατέρων μου. Τὴν νεότητά, τὴν
ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἀθωότητά της ἐστόλιζον ἐτι μάλ-
λον ἢ καθαρὰ ὄψις τοῦ προσώπου της καὶ ἡ ἰλαρότης
τοῦ βλέμματός της, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες δὲν
τὴν ἐδίλεπον μὲ ἀδιαφορίαν. Ἐπειδὴ ὁ πατὴρ της ἐ-
γνώριζεν ὅτι ἔχον τὰ μέσα διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ
πρεπόντως τὸν υἱὸν μου, δὲν ἀντέτεινεν εἰς τὸ συνει-
κάζειν ἐκ τούτου καὶ αἱ δύο οἰκογένειαι συνέζων μὲ
τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην ἥτις προηγείται συνήθως τῶν γά-
μων, τοὺς ὁποίους ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἀναμένομεν μὲ ἀ-
νυπομονησίαν. Γνωρίζων ἐξ οἰκείας πείρας ὅτι αἱ με-
ταξὺ τοῦ ἀρραβωνίου καὶ τῆς ὑπανδρείας ἡμέραι εἶναι
αἱ εὐτυχέστεραι τῆς ζωῆς μας, ἐπεθύμουν νὰ παρα-
τείνω τὸ διάστημα τοῦτο, καθόσον μάλιστα ἡ καθη-
μερινὴ καὶ τερπνὴ συμβίωσις τῶν δύο νέων, συνέτρε-
χεν εἰς τὸ νὰ ἐπαυξάνῃ τὴν ἀγάπην των. Τὸ πρῶν
ἐξύπνα ἡ μουσικὴ, καὶ ἐὰν ἡ ἡμέρα ἦτον καλὴ, ἐ-
πηγαίνομεν εἰς τὸ κυνήγιον. Τὰς μεταξὺ τοῦ προγεύ-
ματος καὶ τοῦ γεύματος ὥρας, αἱ κύριαι τὰς εἶχον
ἀφιερωμένας εἰς τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν ἀνάγνω-
σιν· ἀνεγίνωσκον συνήθως γραμμάς τινας, ἔπειτα ἔ-
βλεπον εἰς τὸν καθρέπτην, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν γνώ-
μην καὶ αὐτῶν τῶν φίλοσφον, παρουσιάζει συχνάκις
τὰς ὥραιότερας σελίδας. Εἰς τὸ γεῦμα ἡ σύζυγός
μου ἐκάθητο ἐπὶ κεφαλῇς τῆς τραπέζης· καὶ ἐπειδὴ
ἐπέμενε νὰ κόπῃ τὰ κρέατα μόνῃ της, κατὰ τὴν
συνήθειαν τῆς μητρός της, μᾶς ἔλεγε καὶ τὴν ἱστο-
ρίαν ἑκάστου φαγητοῦ. Ὅταν ἐτελείωνε τὸ γεῦμα, ἐ-
πιθυμῶν νὰ μὴ μᾶς ἀφῇτωσιν αἱ κύριαι, ἐπρόσταζον
νὰ σηκώσωσι τὴν τράπεζαν, καὶ ἐνίοτε αἱ θυγατέρες
μου, συντροφευόμεναι καὶ ἀπὸ τὸν διδάσκαλον τῆς
μουσικῆς, μᾶς διεσκέδαζον δι' εὐαρέστου τινὸς συμφω-
νίας. Μὲ περιδιάβασιν, μὲ σοφίᾳ, μὲ χοροὺς, καὶ
μὲ παιγνίδια ἀπερούσαμεν τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας χω-
ρὶς ποτε νὰ παίζωμεν χαρτί, ἐπειδὴ ἀπεστρεφόμεν
φρικτὰ κάθε εἶδος τοιοῦτου παιγνιδίου, ἐκτὸς τοῦ ταυλίου,
εἰς τὸ ὁποῖον ὁ γέρον φίλος μου καὶ ἐγὼ ἐῤῥιψοκινδύ-
νευομεν ἀπὸ χαίρδον εἰς χαίρδον τὰ δύο λεπτὰ μας. Ἐδῶ
πρέπει νὰ ἀναφέρω μίαν ἀπίστην περίστασιν ἣ ὁποία
συνέβη τὴν τελευταίαν φορὰν ὅτε ἐπαίξαμεν διὰ νὰ
κερδίσω δὲν μ' ἐγρειάζετο εἰμὴ ἔν τέσσαρα, καὶ
ἐν τοσούτῳ μὲ ἤλθον εἰς πέντε βολὰς κατὰ συνέχειαν
δι' ἡμᾶς δύο.

Μῆνές τινες εἶχον παρέλθει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον,
ὅτε ἐθεωρήσαμεν ἐπὶ τέλους πρέπον νὰ προσδιο-
ρίσωμεν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου τῶν δύο νέων, οἱ
ὁποῖοι ἐφαινοντο ὅτι τὴν ἐπερίμενον μὲ μεγίστην
ἀνυπομονησίαν. Φρονῶ περιττὸν ἐν καιρῷ τῶν προε-
τοιμασιῶν, ἢ τὰς πονηρὰς ὁμιτίας τῶν θυγατέρων
μου· ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, τὴν προσοχὴν μου ὁλόκλη-
ρον εἶχον ἀφιερῶσαι εἰς ἄλλο τι ἀντικείμενον· εἶχον
ἀνὰ χεῖρας ἐν σύγγραμμα ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ μου
θέματος, τὸ ὁποῖον ἐστόχευον νὰ δημοσιεύσω ἐντὸς
ὀλίγου. Ἐπειδὴ ἐθεώρουν αὐτὸ ὡς ἀριστούργημα,
καὶ διὰ τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων, καὶ διὰ
τὸ νευρῶδες τοῦ ὅρου, δὲν ἡμπόρεσα, παρακινού-
μενος ἀπὸ φυσικὴν τινα φιλαυτίαν, νὰ μὴ τὸ δειξῶ
εἰς τὸν γέροντα φίλον μου Οὐδύλλωτ, μὴν ἀμφο-
βάλλων ὅτι θὰ μὲ ἐδίδε τὴν ἐγκρίσιν του. Ἀλλὰ
τότε μόνον, πολλὰ ἀργὰ βεβαίως, ἀνεκάλυψα, ὅτι
ἐπρέσβευε μὲ ἄμετρον ζῆλον τὴν ἐναντίαν γνώμην,
καὶ τὴν ἐπρέσβευε δικαίως, διότι ἐτοιμάζετο νὰ
στεφανωθῇ καὶ τετάρτην γυναῖκα. Τὸ περιστατικὸν
τοῦτο, ὡς ἐννοεῖ καθεὶς, ἐγέννησε φιλονεικίαν συ-
νδυομένην μὲ ἀρκετὴν πικρίαν, ἣ ὅποια ὀλίγον ἐ-
λειψε νὰ διαλύσῃ τὸ συναικίσιον· ἀπεφασίσαμεν ἐν
τοσούτῳ νὰ συζητήσωμεν εἰς πλάτος τὸ ἀντικείμενον
αὐτὸ, τὴν παραμονὴν τῆς τελετῆς τοῦ γάμου.

Ἡ συζήτησις ὑπεστρέφθη μὲ πολλὴν ζωηρότητα καὶ
ἀπὸ τὰ δύο μέρη· ἐκεῖνος διίσχυριζέτο ὅτι ἡμῖν ἑτερό-
δοξος, ἐγὼ ἀντέστρεφον τὴν κατηγορίαν· ἐκεῖνος ἀπε-
κρίνετο, ἐγὼ ἀνταπήντων. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ φιλονεικία,
εἶχε φθάσει εἰς τὸν μεγαλύτερον βαθμὸν τῆς θερ-
μότητός της, συγγενῆς μου τις ἐξήτησε νὰ μὲ ἐμι-
λήσῃ. Μὲ πρόσωπον κατηφές μὲ ἐσυμβούλευσε νὰ
πραιτήσω τὴν συζήτησιν, τοῦλάχιστον ἕως ὅτου τε-
λεσθῇ ὁ γάμος. « Πῶς, ἐφώναξα, νὰ ἐγκαταλείψω
τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ τὸν συγχωρήσω
νὰ ἐξανυπανδρευθῇ, ἀφοῦ κατέστρεψα τὰ παράλογα
ἐπιχειρήματά του! Εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ μὲ ἐσυμβού-
λευσε νὰ παραιτήσω τὴν κατάστασίν μου! Τὴν κα-
τάστασίν σου! ἀπεκρίθη ὁ φίλος μου· μὲ λύπην μου σὲ
λέγω, ὅτι δὲν ἔχεις πλέον τίποτε. Ὁ ἔμπορος εἰς
τοῦ ὁποίου τὰς χεῖρας εἶχες ἐμπιστευθῇ τὰ χρήματά
σου, ἔφυγε λαθραίως ἀπὸ τὴν πόλιν, διὰ νὰ μὴ
δῶσῃ λογαριασμὸν τῆς χρεωκοπίας του, καὶ λέγουν
ὅτι μόλις ἄφησεν ἐν εἰς τὰ ἑκατὸν. Δὲν ἤθελον νὰ
λυθίσω οὔτε σὲ, οὔτε τὴν οἰκογένειάν σου πρὸ τοῦ γά-
μου τοῦ υἱοῦ σου· ἀλλ' ἴσως ἡ εἰδήσις αὐτὴ συντελέσῃ
εἰς τὸ νὰ μετρίσῃ τὴν τῶσόν σου ζέσιν κατὰ τὴν συζή-
τησιν· διότι ὑποθέτω ὅτι ἡ φρόνησίς σου θὰ σὲ πείσῃ
περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ προσποιηθῇς, ἕως ὅτου τοῦ-
λάχιστον νὰ ἀσφαλίσῃ ὁ υἱός σου εἰς τὰς χεῖράς του
τὴν κατάστασιν τῆς νέας. Θαυμάσια! ἀπεκρίθην,
καὶ ἀληθῆς ἐὰν εἶναι ὅσα μὲ λέγῃς, καὶ ἐπαίτης
ἐὰν καταντήσω, ποτὲ ὅμως δὲν θὰ γείνω ἀπαταίων·
τίποτε δὲν ἰσχύει νὰ μὲ κατορθώσῃ νὰ ἀρνηθῶ τὰς
ἀρχάς μου. Ἰγάρω εὐθὺς νὰ πληροφωρῶ τὴν συν-
τροφίαν περὶ αὐτῶν μου τῶν περιστάσεων· ὅσον δὲ
διὰ τὸ προκείμενον ζήτημα, ἀνακαλῶ ἐδῶ ἐμπρός
σου καὶ αὐτὰς τὰς παραχωρήσεις τὰς ὁποίας ἔκαμον
εἰς τὸν γέροντα ἀντιπάλόν μου, καὶ δὲν θὰ τὸν
συγχωρήσω ποτὲ νὰ ἐξαναγίνῃ σύζυγος, εἴτε ὑπὸ
τὴν μίαν εἴτε ὑπὸ τὴν ἄλλην σημασίαν τῆς λέ-
ξεως. »

Ἀπερίγραπτα εἶναι τὰ αἰσθήματα τῶν δύο οἰκο-
γενειῶν ὅταν ἤκουσαν ἀπὸ τὸ στόμα μου τὰ νέα
τῆς δυστυχίας μου· ἀλλ' ἐπὶ ἡσθάνθησαν οἱ ἄλλοι,

ἦτον βεβαίως ὡς μηδὲν πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐφαίνετο ἔτι ὑποφέρουν οἱ δύο ἑρασταί. Ὁ Κ. Οὐίλμωτ ἐστις ἐκλινεν ἤδη εἰς τὸ νὰ διαλύσῃ τὸ συνοικέσιον, τὸ ἀπεφάσισεν ἅμα ἔμαθε τὸ δυστύχημά μου. Ὁ Κ. Οὐίλμωτ εἶχε μίαν ἀρετὴν ὅσον ἐνδέχεται τελείαν, ἡ ἀρετὴ αὕτη ἦτον ἡ φρόνησις, ἡ μόνη ἡ ὁποία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μᾶς μένει ὅταν φθάσωμεν εἰς τὸ ἐβδομηχοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας μας.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΚΑ.

Φ. ΑΝΚΙΑΛΩΝΟΣ

Περὶ τῶν μεγάλων χαρακτήρων ΔΟΚΙΜΙΟΝ.

(συνέχεια ἴδε φυλλ. ΣΤ').

Οἱ μεγάλοι χαρακτήρες ἀναδεικνύονται εἰς τοὺς εὐτυχισμένους νὰ τοὺς παράξωσιν αἰῶνας καὶ τόπους δι' ἰσχυράς καὶ εὐεργετικῆς ἐν τῷ ἡθικῷ κόσμῳ ἐπιβροῆς. Ἐπιχειρήσεις μὲν τολμηραὶ μὴ γιγαντωδεῖς, μακρὰ δὲ καὶ ἐπίπονα ἔργα, τῶν ὁποίων οἱ ἐπερχόμενοι δρᾶσκον τοὺς καρποὺς, σέβας πρὸς τὸ παρεχόμενον, διάφορον πρὸς τὸ μέλλον, ἰδέαι ὀλίγαι ἀλλ' ἐνεργοὶ καὶ μεγάλοι, ὀλίγοι λόγοι καὶ πράξεις πολλάι· γλῶσσα ἀνδρική καὶ ἐνψυχος, δραστηρία δύναμις καὶ ὄχι βεβιασμένη προσπάθεια, θυσιᾶν ἀνεπίδεικτοι, πάθη ἀνευ μικρότητος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντικειμένων καὶ μέσων, ἔχθρα καὶ ἀφοσίωσις ἀδίστατοι ἀνευ προσωπικῶν ἀφορμῶν ἐν τῇ τῶν ἐπικρατειῶν κυβερνήσει, ἡ πεποθήσις τῆς ἀθανασίας αὐτῶν καὶ ἐπομένως μακροὶ καὶ μεγάλοι σκοποὶ ἐν τῇ πολιτικῇ, ἡ δόξα καὶ τιμὴ πρὸ τοῦ ἐπικερδοῦς ἐν τοῖς πολέμοις νίκη ἢ θάνατος, ἐν τοῖς ἡθικοῖς νόμοις καὶ εὐκρίνεια, ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ βαθύνοια ἀνευ σκότους, δξύννοια ἀνευ λεπτολογίας, εὐθύς ὑψηλὸς λόγος, ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν ταῖς τέχναις εὐρύτης καὶ φυσικότης, ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀξιοπρέπεια, καὶ ἐν πᾶσι σεμνοπρεπὲς ἀπλότης χαρακτηρίζουσι τοὺς εὐτυχεῖς τοὺς αἰῶνας.

Ἡ ἀντίθεσις θέλει καταστήσῃ ἐπισημνότερον τὸ κάλλος τοῦ ὑπὸ τῶν μεγάλων χαρακτήρων εἰς τὸν αἰῶνά των διδομένου τύπου. Τί βλέπομεν καθ' οὗς χρόνους ἀνελήφθησαν; πολλὰς μὲν ἰδέας κυκλοφορούσας ἀλλ' ὀλίγας ἀρχάς, ὀλίγας ἰδέας ῥιζοῦμεν ἐν τῷ πνεύματι, καὶ εἰς τὰς πράξεις ἐπενεργούσας κρισίμως, δραστηριότητα μὲν διανοητικὴν, ἀλλὰ συνεχεῖς μάλλον ἀνατροπὰς ἢ ἀληθεῖς προόδους καταφρόνησιν τοῦ παρελθόντος, ὀλιγωρίας καὶ ἀλαζωνίας ἀποτέλεσμα, βαθεῖαν πρὸς τὸ μέλλον ἀδιαφορίαν, θυσιάζουσιν εἰς στιγμιαίαν εὐπραγίαν τὰς ἐπερχόμενας γενεάς, καὶ τὰ τέκνα ἀποκληροῦσαν ἀφοῦ τοὺς πατέρας ἀπεξέδυσεν ἐφ' ὧν σχέδια ταχέως συλλαμβανόμενα καὶ ἐγκαταλειπόμενα, ἐκ τῆς κεφαλῆς πηγάζοντα ἀνευ ἐγκαρδίου ἀποράσεως, καὶ ὡς ἐγεννήθησαν νεκρούμενα· τὸλμην ἐν τοῖς σκοποῖς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ δειλίαν.

Κατὰ τὰς περιόδους ταύτας τί ἔγειναν ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, ἡ θρησκεία, αἱ πολιτικαὶ κοινωνίαι;

Ἡ ἐπιστήμη; ἐκ τοῦ φύσει ὑψηλοῦ βαθμοῦ τῆς καταβιβαζομένης, τιμᾶται ὡς ἐκ τῆς ἐλαχίστης αὐτῆς ἀξίας, τοῦ ὁφέλους, καὶ, ὡς ἀνεῖ καθ' ἑαυτὴν μὴν ἔχουσα ἀξίαν, καθίσταται ἀπλὸν ὄργανον· εἰ πλεῖστοι τῶν ἐπιμελουμένων αὐτὴν θεωροῦσι μόνον τὰς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐφαρμογὰς, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπιτυχίαν, εὐδεις δὲ ἐξ ἀφιλοκερδοῦς καὶ καθαροῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος προτιμᾷ τὴν ἀλήθειαν τῶν τῆς ἀληθείας πλεονεκτημάτων.

Τί γίνεται ἡ τέχνη; καταλείπει τὸν ἰδανικὸν κόσμον, φυσικὴν αὐτῆς χώραν, καὶ μένει ἐν τῇ πραγματικότητι, καὶ ἐνῶ εἰς αὐτὴν νὰ καταβαίῃ ὡφείλε μόνον, ἵνα λαμβάνῃ τὴν ἐνδύουσαν τὰς ἰδέας μορφὴν, ἐν αὐτῇ ἐγκαθίσταται, προσηλωταί, αὐτὴν βλέπει, γνωρίζει, μιμνῆται. Οἱ ὑποθετιμένοι φιλοτέχνιοι ζητοῦσιν ἀπὸ τῆς τέχνης αὐξήσιν τῶν αἰσθητικῶν ἡδονῶν, καὶ κατάπαυσιν τῆς ἀνίας τῶν ἀνίηκτον βλέποντες δυσχέριαν ν' ἀπαρνηθῶσιν ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὸν ἀληθῆ νὰ μετενεχθῶσι τῆς τέχνης κόσμον, ἐπιθυμοῦσιν, ἀνευ ἀγῶνος φαντασίας, ἑαυτοὺς ν' ἀνευρίσκωσιν ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν ταῖς γραφικαῖς τέχναις· οἱ δὲ καλλιτέχναι καταδεδικασμένοι νὰ ἐργάζωνται διὰ τοιοῦτον δημόσιον, ἐκπίπτουσιν ἀνεπιστήτως, ἐκτελοῦσιν ἔργα ἀναλογούντα τὴν τῆς διαταπύσεως γενεᾶς μετριότητα, ἀδιαφοροῦσιν ἀντὰ ἔργα τῶν ἐπιζητούσων, ἀρκεῖ νὰ τοὺς ζήσῃσι, ἡ ἀθανασία δὲν τοῖς φαίνεται ἀνταξία πλουσίᾳ καὶ ἡδυπαθοῦς βίου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ μεγαλοφυΐα καταβαίνει ἐνίοτε μέχρι τοῦ αἰῶνός της, ἀντὶ μέχρι ἑαυτῆς νὰ τὸν ὑψώσῃ.

Τί γίνεται ἡ θρησκεία; ὡς πρὸς τὰς κυβερνήσεις μὲν εἶνε μόνον χαλινὸς τοῦ λαοῦ, μουσικὴ τις ἀστυνομία, διὰ δὲ τὰς ἐκτεθλημένους ψυχὰς ἡδέων ῥεμβασμιῶν πηγὴ, ἐπενεργούσα ὡς ἡ μουσικὴ εἰς τοὺς λεπτοὺς ὁργανισμοὺς, διὰ δὲ τοὺς πλείστους, πεπαλαιωμένη παράδοσις, ἀπρηχαιωμένη πα νουργία, ὠφελήσασα ἄλλοτε, καὶ σήμερον περιττὴ· δὲν συλλογίζονται ὅτι ἡ θρησκεία εἶνε ἡ αἰωνία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἀπειρον σχέσις, τὸ στέμμα τῆς ἀνθρωπότητος.

Τί γίνεται ἡ πατρίς; τόπος, ἔπου ἐκ πύχνης γεννώμεθα, μὴτ' αἰσθημα ἐμπνέων, πῆτε καθήκοντα ἐπιβάλλων, μὴτε θυσιᾶς ἀξίῳ, ἔπου μένει τις ἐνδοσφ' εὐχαρίστως, καὶ τὸν ὅποιον ἀδιαφόρως ἀφίνει, ἅμα κίνδυνοι ἀπειλοῦσιν, ἡ δύναται κάλλιον ἀλ-λαχοῦ νὰ ζήσῃ.

Τί γίνονται αἱ ἐπικράτειαι; Δὲν θεωροῦνται ὡς ἡθικὰ πρόσωπα ἔχοντα καὶ ἐπιβάλλοντα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, μηδὲ ὡς ὁργανικὰ σώματα, τῶν ὁποίων τὰ ἄτομα συμμετρεῖ εἶναι μέρη καὶ ὑπάρχον μόνον διὰ τῆς τοῦ ἔλου ζωῆς, ἀλλ' ὡς τυχαία ὄντων ἀθροίσματα, ἔπου ἕκαστον ἀποτελεῖ ἔλον, καὶ δύναται κάλλιστα νὰ ὑπάρξῃ ἀνευ τῆς τοῦ σώματος συντηρήσεως· αἱ κυβερνήσεις δὲν θεωροῦνται ὡς ζωϊκαὶ καὶ ὁργανικαὶ ἀρχαί, ἀνευ τῶν ὁποίων τὰ ἄτομα, ὑπὸ τῶν φυσικῶν κινούμενα τοῦ ἐγώισμοῦ ῥοπῶν, πίπτουσιν εἰς διάλυσιν, ἀλλ' εἶνε στεφάναι· μάλλον ἢ ἦττον δυναταί, ἐμποδίζονται πρὸς καιρὸν σεσηπούσας σαναίδας νὰ πέσωσιν ὡς σωρός.

Ἰδοὺ τί ἔγειναν κατὰ τὰς ἐστρημένους μεγάλων χαρακτήρων ἐποχὰς, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, ἡ θρησκεία, ἡ πατρίς, ἡ κοινωνικὴ τάξις, πάντα τὰ παρ' ἀνθρώποις ἱερά. Τότε δὲν γνωρίζουσιν ἀγάπην ἡ μῖσος, διότι διὰ πάθῃ ἰσχυρὰ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον νὰ προσεκολλῶνται εἰς τὸν ὠφελεῦντα ἢ δυσχόμενον, καὶ νὰ βλάπτωσι τὸν βλάπτοντα. Πολλὰ